

3. (1p) Observând că tensiunea de mod comun de la intrare, v_{INC} , se regăsește în sursele tranzistoarelor $M_{N3} - M_{N4}$ și $M_{P3} - M_{P4}$ ($v_A = v_B = v_{INC}$), se constată că prin creșterea tensiunii de mod comun tensiunea drenă-sursă a tranzistoarelor $M_{N3} - M_{N4}$ se reduce, până în punctul în care acestea intră în triodă.

În mod similar, la scăderea tensiunii de mod comun, tensiunea sursă-drenă a tranzistoarelor $M_{P3} - M_{P4}$ se reduce, până în punctul în care acestea intră în triodă. Prin urmare:

$$v_{INC} \in (V_{GS} + V_{OV}, V_{DD} - V_{SG} - V_{OV}) \text{ ----- (1p)}$$

4. (2p) Analiza de la punctul 2 a arătat că tensiunea de mod diferențial de la intrare se regăsește pe seria de rezistoare $2 \cdot \frac{R}{2} = R$. Deoarece curenții prin $M_{N3}, M_{P3}, M_{N4}, M_{P4}$ sunt constanți, variația curentului prin rezistorul R este asigurată de tranzistoarele $M_{N5}, M_{P5}, M_{N6}, M_{P6}$, iar variația este simetrică: cu cât crește diferența $i_{N5} - i_{P5}$, cu atât va scădea diferența $i_{P6} - i_{N6}$. În plus, datorită buclei de mod comun de la intrare, suma curenților $i_{N5} + i_{N6}$ este menținută constantă la $2I_B$, prin urmare:

$$\begin{cases} i_{N5} - i_{P5} = i_{P6} - i_{N6} \\ i_{N5} + i_{N6} = \text{constant} \end{cases} \Rightarrow i_{P5} + i_{P6} = \text{constant} \text{ ----- (0,5p)}$$

În absența semnalului diferențial $i_{N5} = i_{N6} = i_{P5} = i_{P6} = I_B$, iar atunci când se aplică tensiunea diferențială aceștia variază în jurul lui I_B . Scăderea curentului dintr-un tranzistor până la 0 este echivalentă cu blocarea, prin urmare un motiv de limitare a domeniului de variație îl reprezintă blocarea tranzistoarelor $M_{N5}, M_{P5}, M_{N6}, M_{P6}$, care are loc pentru $v_{IND} = R \cdot I_B$. ----- (0,75p)

Un alt motiv de limitare a domeniului de variație îl reprezintă intrarea în triodă a tranzistoarelor $M_{N3}, M_{P3}, M_{N4}, M_{P4}$. Așa cum s-a arătat, potențialul nodului din sursele M_{N3}, M_{N4} este $v_{INC} + \frac{v_{IND}}{2}$, iar potențialul nodului din sursele M_{N4}, M_{P4} este simetric, $v_{INC} - \frac{v_{IND}}{2}$. Acesta poate crește până la intrarea în triodă a M_{N3}, M_{N4} sau scădea până la intrarea în triodă a M_{P3}, M_{P4} . Astfel, o limită se atinge atunci când:

$$v_{INC} + \frac{v_{IND}}{2} = V_{DD} - V_{SG} - V_{OV} \Leftrightarrow v_{IND} = 2 \cdot (V_{DD} - V_{SG} - V_{OV} - v_{INC}) \text{ ----- (0,25p)}$$

iar cealaltă limită se atinge atunci când:

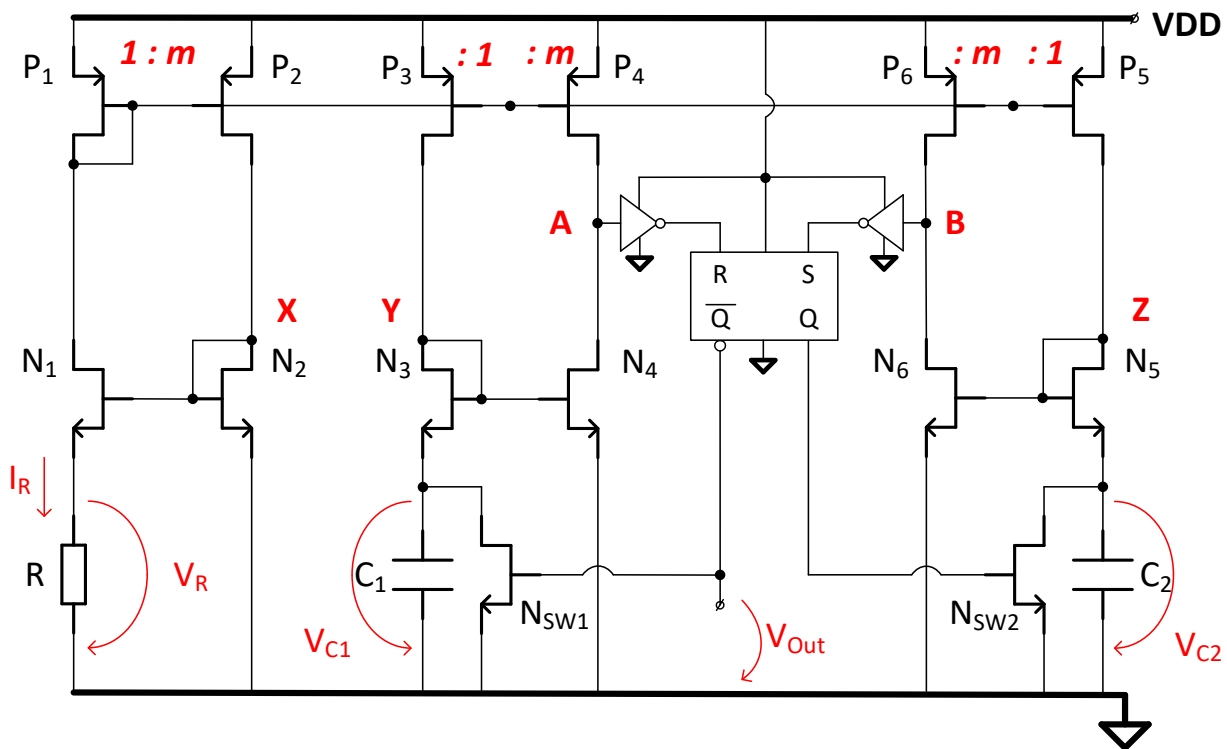
$$v_{INC} - \frac{v_{IND}}{2} = V_{GS} + V_{OV} \Leftrightarrow v_{IND} = 2 \cdot (v_{INC} - V_{GS} - V_{OV}) \text{ ----- (0,25p)}$$

Notând $V_{INDL} = \min\{RI_B, 2(V_{DD} - V_{SG} - V_{OV} - v_{INC}), 2(v_{INC} - V_{GS} - V_{OV})\}$ se poate scrie că

$$v_{IND} \in (-V_{INDL}, +V_{INDL}) \text{ ----- (0,25p)}$$

5. (2p) Mecanismul prin care este controlat curentul prin tranzistoarele M_{P5} și M_{P6} poate fi descris în felul următor:

- buclele de la intrare $V_{GSN1} \rightarrow V_{GSN3} \rightarrow V_{SGP3} \rightarrow V_{SGP1}$ și $V_{GSN2} \rightarrow V_{GSN4} \rightarrow V_{SGP4} \rightarrow V_{SGP2}$ definesc tensiunile V_{SGP3} și V_{SGP4} și, datorită identității tranzistoarelor, impun curenții I_B în tranzistoarele M_{P3} și M_{P4} ; ----- (0,5p)
- tranzistoarele M_{P3} și M_{P4} injectează curenții I_B în drenalele tranzistoarelor M_{N7} și M_{N8} , iar diferența dintre curenți este sesizată și amplificată de tranzistoarele M_{N5} și M_{N6} ; ----- (0,5p)
- bucla de reacție negativă de mod comun, prin $M_{N5} - M_{N6} \rightarrow M_{N3} - M_{N4} \rightarrow M_{P7} - M_{P8} \rightarrow M_{NC} \rightarrow M_{N7} - M_{N8}$, care amplifică diferența dintre curentul injectat de $M_{P3} - M_{P4}$ și cel tras de $M_{N7} - M_{N8}$, minimizând-o și astfel definind curenții prin tranzistoarele $M_{P5} - M_{P6}, M_{N5} - M_{N6}$. ----- (1p)

Pentru circuitul din figură se cunosc următoarele:

- Toate tranzistoarele NMOS au același factor de aspect, W/L , ($N1 = N2 = N3 = N4 = N5 = N6 = N_{SW}$); tranzistoarele PMOS cu indici impari au același factor de aspect, (W/L), iar cele cu indici pari au factorul de aspect de $m=9$ ori mai mare: $P1 = P3 = P5$ și $P2 = P4 = P6 = m * P1$;
- $K = \mu C_{ox} \cdot W/L = 0,2 \text{ mA/V}^2$ pentru ambele tipuri de tranzistoare, iar tensiunile lor de prag sunt egale in modul, $V_{thN} = -V_{thP} = 0.6V$.
- Rezistența drenă-sursă a tranzistoarelor in saturație ia valori mari dar finite; totuși, pentru calcule numerice se poate aproxima $r_{ds\_sat} \rightarrow \infty$; in regim liniar (trioda) rezistența drenă-sursă are valoare foarte mică, pentru calcule numerice se poate folosi $r_{ds\_lin} = 100\Omega$;
- Bistabilul R-S are tabelul de comandă cunoscut: $S=1, R=0 \Rightarrow Q = 1$; $S=0, R=1 \Rightarrow Q=0$; $S=R=0 \Rightarrow Q$ nu se modifică; $S=1, R=1$ interzis. Inversoarele sunt de tip CMOS, implementate cu tranzistoare similare tranzistoarelor P1 și N1.
- Inițial ieșirea Q este in "1" logic, deci $v_{Out}(t=0) = v_{Qbar}(t=0) = 0V$, iar condensatorul C1 este complet descărcat: $v_{C1}(t=0) = 0V$.
- $R=100 \text{ k}\Omega$; $C1=1,25\text{nF}$; $C2 = 3 * C1$;
- Pentru punctele a). b). și c) tensiunea de alimentare este $VDD = 5V$,

Se cere:

- (1pct) Expresia și valoarea numerică a căderii de tensiune pe rezistența R in curent continuu, v_R .
- (5pct.)Explicati modul de functionare a circuitului și desenați formele de unda ale tensiunilor v_{C1} , v_{C2} și v_{Out} , cu indicarea coordonatelor (timp - tensiune) punctelor de inflexiune.
- (2 pct.) Expresiile și valorile numerice ale frecvenței și factorului de umplere ale tensiunii v_{Out} .
- (2 pct.) Cea mai mica valoare a tensiunii de alimentare, VDD_MIN , până la care circuitul continuă să realizeze formele de undă descrise la punctul b).

SOLUȚIE PROBLEMA 2

$$a) V_R = V_{GSN_2} - V_{GSN_1} = \sqrt{\frac{2}{\mu C_{ox}} \frac{I_R}{W_L}} \cdot (\sqrt{m} - 1)$$

$$R^2 I_R^2 = \frac{2}{\mu C_{ox}} \frac{I_R}{W_L} \cdot (\sqrt{m} - 1)^2 \Rightarrow I_R = \frac{2 \cdot (\sqrt{m} - 1)^2}{\mu C_{ox} W_L R^2} ; I_R = 4 \mu A$$

$$V_R = R \cdot I_R = 400 \text{ mV}$$

b). Nivelul tensiunilor V_A și V_B rămâne aproape de V_{DD} atât timp cât $V_{GSN_4}, V_{GSN_6} < V_{GSN_2} \Rightarrow$ Condițiile de activare 0.5 a comenzilor S și R:

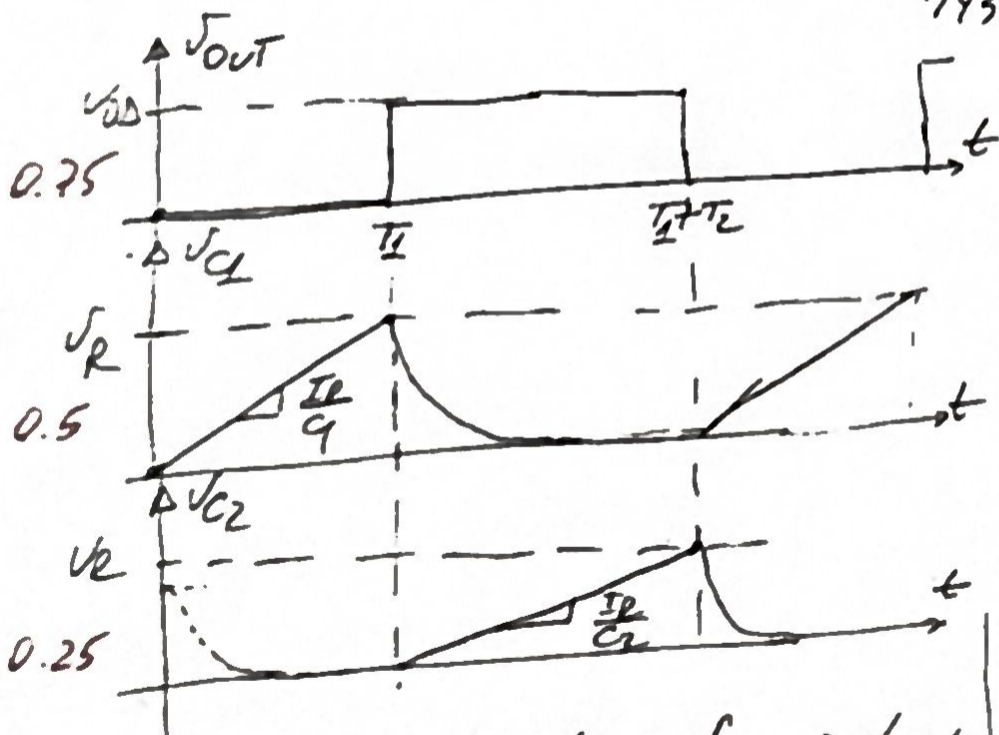
• R comută 0 $\rightarrow$ 1 atunci când $V_{GSN_4} = V_{GSN_2} = V_{GSN_1} + V_R$ 1

$$\text{dar } V_{GSN_4} = V_{GSN_3} + V_{C1} \Rightarrow V_{C1} |_{R \rightarrow 1} = V_R$$

• Similar $V_{C2} |_{S \text{ comută } 0 \rightarrow 1} = V_R$ 1

Dacă $R=0, S=1 \Rightarrow Q=1 \Rightarrow$ $\begin{cases} N_{SW1} = \text{OFF} \Rightarrow V_{C1}(t) = \frac{I_R}{C1} \cdot t \\ N_{SW2} = \text{ON} \Rightarrow V_{C2}(t) \rightarrow 0 \end{cases}$ 0.5
descărcare prin P_{SW2}

$R=1, S=0 \Rightarrow \bar{Q}=1 \Rightarrow$ $\begin{cases} N_{SW1} = \text{ON} \Rightarrow V_{C1}(t) \rightarrow 0 \\ N_{SW2} = \text{OFF} \Rightarrow V_{C2}(t) = \frac{I_R}{C2} \cdot t \end{cases}$ 0.5

$$c) t = T_1$$

$$V_{C1}(T_1) = V_R = \frac{I_R}{C1} T_1$$

$$\Rightarrow T_1 = C1 \cdot \frac{V_R}{I_R} = C1 \cdot R \quad 0.5$$

$$\bullet t = T_1 + T_2$$

$$V_{C2}(T_1 + T_2) = V_R = \frac{I_R}{C2} T_2$$

$$\Rightarrow T_2 = C2 \frac{V_R}{I_R} = C2 \cdot R \quad 0.5$$

$$f = \frac{1}{T_1 + T_2} = \frac{1}{R(C1 + C2)} = 2 \text{ KHz} \quad 0.5$$

$$DC = \frac{T_2}{T_1 + T_2} = \frac{C2}{C1 + C2} = \frac{3}{4} \rightarrow 75\% \quad 0.5$$

d). P_3, P_5 în saturatie $\Rightarrow V_{SD3,5} > V_{sat3,5}$

$$V_{DSat3,5} = \sqrt{\frac{2}{\mu C_{ox}} \frac{I_R}{W_L}} = 0,2 \text{ V}$$

$$V_{SD3,5} = V_{DD} - V_{C1,2} - V_{GSN3, N5} \Rightarrow V_{DD} \geq \frac{V_{DSat3,5}}{0,2 \text{ V}} + \frac{(V_{C1,2})_{max}}{V_R = 0,4 \text{ V}} + \frac{V_{GSN3, N5}}{0,2 + 0,6 \text{ V}}$$

$$V_{GSN3, N5} = V_{THN} + V_{DSat3,5} = 0,6 + 0,2 = 0,8 \text{ V} \quad V_{DD \text{ MIN}} = 1,4 \text{ V} \quad 2p$$

Problema 1 – Politehnica București

Paul-Cătălin Medinceanu, Marius Enăchescu

Pentru circuitele din Figura 1 și Figura 2, se consideră că tranzistoarele MOS sunt în saturație, efectul de modulație al canalului se neglijează, iar relațiile dintre dimensiunile acestora sunt marcate cu litera M.

- 1) (1.5 pct) Pentru circuitul din Figura 1, amplificatorul operațional se consideră ideal. Să se determine formula curentului I_{SNS} ca funcție de parametrii R , R_S , I_{BAT} și I_{REF} .
- 2) (3 pct)
  - a. Pentru circuitul din Figura 2, să se determine expresia curenților I_{IN1} și I_{IN2} , ce intră în nodurile V_1 și V_2 când acestea sunt la același potențial, adică circuitul se află în echilibru.
  - b. Ce relație trebuie să existe între I_{IN1} , I_{IN2} și I_{BIAS} pentru polarizarea corectă a circuitului chiar dacă potențialele din nodurile V_1 și V_2 nu mai sunt egale?
  - c. În intrările V_1 și V_2 se injectează din exterior curenții I_{IN1} , respectiv I_{IN2} . Să se determine I_{OUT} în funcție de aceștia. În această situație, circuitul nu mai este considerat în echilibru. Potențialul în nodurile V_1 și V_2 se considera stabilite din exterior la o valoare care asigură funcționarea circuitului. Ce funcție realizează circuitul?
- 3) (4 pct)
  - a. Se înlocuiește AO din Figura 1 cu circuitul din Figura 2. Datorită reacției negative, noul circuit se află în echilibru. Să se determine I_{SNS} în funcție de R , R_S , I_{BAT} , I_{REF} și I_{BIAS} .
  - b. Ce relație trebuie să fie între I_{BIAS} și I_{REF} pentru ca I_{SNS} să depindă proporțional de I_{BAT} .
  - c. R_S este o componentă externă circuitului integrat. Care din următoarele elemente pot fi o sursă de eroare pentru curentul I_{SNS} ? Justificați scurt răspunsul.
    - i. Împerecherea lui R cu R_S .
    - ii. Împerecherea lui R_{SNS} cu R_S .
    - iii. Variația diferită cu temperatura a dispozitivelor NMOS față de PMOS.
    - iv. Termenul ce depinde de I_{BIAS} .
    - v. Termenul ce depinde de I_{REF} .
    - vi. Împerecherea lui I_{REF} cu I_{BIAS} .
- 4) (1.5 pct) Pentru $R=1\text{kohm}$, $R_S=1\text{ohm}$, $I_{REF}=1\mu\text{A}$, $I_{BIAS}=1\mu\text{A}$, $R_{SNS}=20\text{kohm}$ și $V_{DD}=5\text{V}$ să se reprezinte grafic I_{SNS} și V_{SNS} pentru un curent I_{BAT} ce variază între 1mA și 100mA .

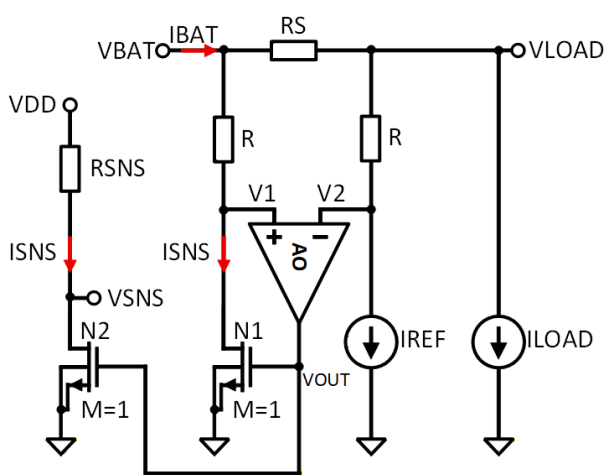

Figura 1

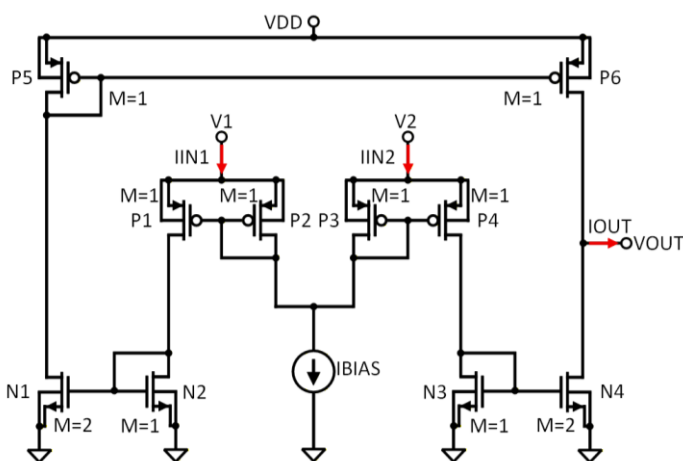

Figura 2

Resolvare

1° AD ideal $\Rightarrow V_1 = V_2$

$$I_{RS} = I_{BAT} - I_{SNS}$$

KII $I_{SNS} \cdot R = (I_{BAT} - I_{SNS}) \cdot R_S + I_{REF} \cdot R$

$$I_{SNS} \cdot R = I_{BAT} \cdot R_S - I_{SNS} \cdot R_S + I_{REF} \cdot R$$

$$I_{SNS} (R + R_S) = I_{BAT} \cdot R_S + I_{REF} \cdot R$$

$$I_{SNS} = I_{BAT} \cdot \frac{R_S}{R + R_S} + I_{REF} \cdot \frac{R}{R + R_S}$$

2° a) AD ideal $\Rightarrow V_1 = V_2 \Rightarrow I_{BIAS}$ se divide în mod egal între P_2 și $P_3 \Rightarrow I_{DP2} = I_{DP3} = \frac{I_{BIAS}}{2}$

$$I_{DP1} = I_{DP2} = I_{DP3} = I_{DP4} = \frac{I_{BIAS}}{2} \Rightarrow$$

$$I_{IN1} = I_{IN2} = 2 \cdot \frac{I_{BIAS}}{2} = I_{BIAS}$$

b) $\frac{I_{IN1}}{2} + \frac{I_{IN2}}{2} = I_{BIAS}$

c) $I_{OUT} = I_{DPC} - I_{DN4} = I_{DPS} - 2I_{DN3} = I_{DN1} - 2I_{DN3} =$

$$= \frac{1}{2} I_{DN2} - \frac{1}{2} I_{DN4} = 2I_{DN2} - 2I_{DN3} = 2I_{DP1} - 2I_{DP4} = I_{IN1} - I_{IN2} = I_{OUT}$$

3° a) RN $\Rightarrow V_1 = V_2$; conform 2a) $I_{IN1} = I_{IN2} = I_{BIAS}$

$$I_{Rstg} = I_{SNS} + I_{BIAS}$$

$$I_{Rdr} = I_{REF} + I_{BIAS}$$

$$I_{RS} = I_{BAT} - I_{SNS} - I_{BIAS}$$

$$(I_{SNS} + I_{BIAS}) R = (I_{BAT} - I_{SNS} - I_{BIAS}) R_S + (I_{REF} + I_{BIAS}) R$$

$$\underline{I_{SNS} \cdot R} + \cancel{I_{BIAS} R} = \underline{I_{BAT} \cdot R_S} - \underline{I_{SNS} R_S} - \cancel{I_{BIAS} R_S} + \underline{I_{REF} R} + \cancel{I_{BIAS} R}$$

$$I_{SNS} (R + R_S) = I_{BAT} \cdot R_S + I_{REF} \cdot R = I_{BIAS} (\cancel{R_S}) \Rightarrow$$

$$I_{SNS} = I_{BAT} \cdot \frac{R_S}{R + R_S} + I_{REF} \cdot \frac{R}{R + R_S} = I_{BIAS} \cdot \frac{\cancel{R_S}}{R + R_S}$$

$$b) \quad I_{BIAS} \cdot \frac{\cancel{R_S}}{R + R_S} = I_{REF} \cdot \frac{R}{R + R_S} \rightarrow I_{BIAS} (\cancel{R_S}) = I_{REF} \cdot R$$

$$\Rightarrow I_{REF} = I_{BIAS} \cdot \frac{\cancel{R_S}}{R}$$

c) i) ~~da~~ pentru că R_S extern $\Rightarrow R$ și R_S variată diferent curent

ii) nu

iii) ~~da~~ nu

iv) ~~da~~ da

v) da

vi) da

~~da~~

$$4^p \quad V_{DD} = I_{SNS} \cdot R_{SNS} + V_{SNS}$$

$$\Rightarrow V_{SNS} = V_{DD} - I_{SNS} \cdot R_{SNS}$$

